

GİRİŞ

I-Mardin Hoşgörünün Kalbi, Renklerin ve Lezzetlerin Şehri

Mardin, Güneydoğu Anadolu’da, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış eşsiz bir şehirdir. Coğrafi konumu sayesinde medeniyetlerin kesişim noktası olan bu kent, adeta bir açık hava müzesi gibidir. Sümerlerden Osmanlı’ya kadar pek çok medeniyetin kültürel izlerini taşıyan Mardin, farklı dinlerin, dillerin ve geleneklerin iç içe geçtiği yaşayan bir kültür laboratuvarıdır.

Mardin’in Katmanlı Tarihi ve Kültürel Çeşitliliği

Mardin’in tarihi M.Ö. 4500’lere kadar uzanır. Şehir, Asurlular, Persler, Romalılar, Selçuklular ve özellikle Artuklular gibi sayısız medeniyetin izlerini taşır. Antik Dara Kenti gibi önemli arkeolojik alanlar, şehrin derin tarihsel köklerini gözler önüne serer.

Günümüzde ise Mardin, Müslüman (Türk, Kürt, Arap), Hristiyan (Süryani, Ermeni, Keldani) ve Yezidi gibi farklı inanç ve etnik kökenlere sahip insanların barış içinde bir arada yaşadığı nadir yerlerden biridir. Arapça, Kürtçe, Türkçe ve Süryanice gibi dillerin konuşulduğu bu şehirde, farklılıklar birer hazine olarak görülür. Güncel göçler nedeniyle gayrimüslim nüfus azalsa da, cemaatler varlıklarını sürdürmeye devam etmektedir.

Artuklu Mirası: Kent Planlaması ve Hoşgörü

Mardin’in çokkültürlü kimliğinin oluşumunda **Artuklu Beyliği’nin (1102-1409)** rolü büyüktür. Artukluların 1103 yılında şehri fethetmesiyle birlikte, Mardin’de büyük bir imar ve gelişim dönemi başlamıştır. Bu dönemde inşa edilen **Kasımiye Medresesi, Zinciriye Medresesi ve Mardin Ulu Camii** gibi yapılar, Artuklu mimarisinin ve şehir planlamasının en önemli örneklerindendir.

Artuklu mimarisi, bölgedeki taş işçiliğini Doğu gelenekleri ve Kuzey Suriye mimarisiyle sentezleyerek özgün bir tarz yaratmıştır. Şehrin sembolü haline gelen sarımsı kalker taşından yapılar, hem estetik hem de işlevsel özellikleriyle dikkat çeker.

Artukluların yönetim anlayışı, farklı din ve etnik gruplara karşı oldukça hoşgörülüydü. Süryani cemaati için inşa edilen **Artuklu Meryem Ana Kilisesi** bu hoşgörünün somut bir kanıtıdır. Artuklu yöneticileri, bu kapsayıcı yaklaşımla bölgedeki istikrarı sağlamış ve Mardin'i askeri bir kaleden çok, bir medeniyet merkezi haline getirmişlerdir.

Mardin'in Eşsiz Mirası ve Geleceği

Mardin'in mimarisi, dilleri ve gündelik yaşam pratikleri, bir arada yaşama kültürünün somut kanıtlarıdır. Şehirdeki camiler, medreseler, manastırlar ve kiliseler yan yana durarak bu hoşgörü geleneğini sembolize eder. Bu hoşgörü, sadece Artuklu dönemine özgü kalmayıp, yüzyıllar boyunca evrilerek şehrin DNA'sına işlemiştir.

Mardin, kültürel çeşitliliğin bir zenginlik olduğunu ve farklılıkların bir arada barış içinde var olabileceğini gösteren dünyaya örnek bir yapıdır. Bu eşsiz mirasın korunması ve tanıtılması, hem yerel hem de küresel bir sorumluluktur. Şehrin bu kimliği, günümüz dünyasındaki kültürel uyum tartışmaları için de önemli bir referans noktası olmaya devam etmektedir.